

ISTNY (20) *ai*

istny (18), **isny** (2); *isny GliczKsiąż B2v*; *istny : isny OpecŻyw (2 : 1; 74v)*.

i(y)- (15), ij- (3) OpecŻyw, gy- (2) BartBydg.

sg m N istny (2). ◇ A istny (1). ◇ I isnym (1). ◇ f N istn(a) (1). ◇ G istn(e)j (3). ◇ A istną (1). ◇ I istną (1). ◇ n N istn(e) (2). ◇ pl N m pers istni (3). subst istné (2); -é (1), -(e) (1). ◇ G istnych (1). ◇ A subst istn(e) (1). ◇ I istnymi (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI(XVIII) i XVIII w.

1. *Prawdziwy, rzeczywisty, zgodny z prawdą, niesfałszowany (12) : BartBydg 54v; Iezu ienżes na gorze błogoflawieństwa y cznot/ iftnych navczał. TarDuch B3v; abi wałfcha Kro.m. raczył yemv [naszemu pisarzowi] we włzitkyem wyerzicz. Abowyem łzam [lege: są] nałfiche yłthne y potrzebne rzeczi. LibLeg 11/165v; ArtKanc H6; GosłCast 55.*

W połączeniach szeregowych (2): Yefli temu włfyłtkyemu wyerzyłz/ tedy y to zá pewną iftną/ á nye omylną prawdę małz myeć/ iż on [Kościół] też moc ma KromRozm II t4; GliczKsiąż B2v.

Wyrażenia: »istna prawda« (5): Conclusio, gystna prawda BartBydg 33; KromRozm II t4; ten kto ináčzey prawdy łwey pokázác nie może/ ná świádectwo oney wzięł zá świádká łámego Bogá/ który iefł iftną prawdą PowodPr 47, 47; PaxLiz C3v.

»prawie istna rzecz« = istota rzeczy; zasadnicza treść, sens prawdy (1): Abowyem [Stary] zakon duchowny yefł/ yáko śwýádłfy Páweł S. A myał w łobyte tylko cyeń przyłżłego dobrá/ á nye práwye iftne rzeczy KromRozm II 1v.

2. *Istniejący realnie, rzeczywiście (3) : Bo nie iufz to duch człowieczy dla tego iefł ofłobą iáką s ciáłá wychodzącą/ iż o iego przywroceniu álbo náwroceniu piłmo mowi/ gdyłz iákoś słyłzał wráciáią się ine rzeczy od Bogá/ á dla tego przedsię niebyły iákimi iftnymi perłonámi. GrzegŚm 51; PaxLiz A3.*

a. *Osobiście, we własnej osobie (1) :*

Szereg: »oczywisty albo istny« (1): Repraesentatio, Oczywifte álbo yftne okazánie. Mącz 431b.

3. *Podkreśla, potęguje cechy (zazwyczaj ujemne) zawarte w rzeczowniku; typowy, wierutny (1) : Ten człek iftny wyrwá. CiekPotr 68.*

4. *praw. Główny, podstawowy; w połączeniu z rzeczownikiem typu: pieniądze, suma, dług, oznacza sumę pieniężną główną (tj. nie obejmującą dodatkowych świadczeń pieniężnych, jak odsetki, kary umowne itp.) należną z różnych tytułów (1) : Ale gdyby kto komu zápiłá iftny dług płácić/ od takiego zgołá niema być przyięto wwiázánie/ ále łąd ma łkázác wwiázánie w imienie łufzne/ w łummie y w łzkodzye z winámi troiákiami/ co ten powod ma przyiác. UstPraw C4.*

5. *W połączeniu z zaimkiem wskazującym oznacza: wspomniany, rzeczony, wiadomy, właśnie ten (3) :*

Wyrażenie: »ten istny« (3): Tegodłá cij iłftni ludzie/ widzátz to tzudo które fie łtalo/ poczęli wielbitz milé⁸⁰ Iezuła OpecŻyw 52v, 74v, 124v.

Synonimy: 1. prawdziwy, prawy, rzeczywisty; 3. czysty, wierutny; 4. główny; 5. rzeczony, wspomniany.

Cf **ISTOTNY, ISTY, JEDNOISTNY, NIEISTNY, SPOLIISTNY**